«Ἐγώ εἰμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή»
(Ἰωάν. ιδ΄ 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
πνεῦμά ἐστι
καὶ ζωή ἐστι»
(Ἰωάν. ς΄ 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΖ΄. — Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Νοεμβρίου 1936 — Ἀριθ. 1260

ΕΞΥΠΝΑΔΑ ΠΑΡΑΣΙΤΟΥ

Θεωρεῖ ὁ ὀκνηρὸς τὸν ἑαυτόν του σοφώτερον. Οὔτε ἐντροπή, οὔτε διάκρισις δηλαδή. Ἐὰν εἶχεν ἴχνος φιλοτιμίας ἐπάνω του, δὲν θὰ ἠνείχετό ποτε νὰ ἀναπαύεται εἰς βάρος τοῦ ἄλλου. Νὰ εἶνε ἐξαπλωμένος αὐτός, καθ᾿ ὃν χρόνον ὁ ἀδελφός του ἢ ὁ φίλος του κατακόπτεται κυριολεκτικῶς ἐργαζόμενος καὶ μοχθῶν χωρὶς νὰ βοηθῆται ἀπὸ κανένα. Πολὺ περισσότερον δὲν θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τὸν ἑαυτόν του νὰ ζῇ εἰς βάρος τῶν ἄλλων, μεταβαλλόμενος εἰς παράσιτον, τρεφόμενον μὲ τὸν ἱδρῶτα τοῦ ἄλλου καὶ ἐπικαθήμενον εἰς τὴν ράχιν τοῦ ἄλλου.

Αὐτὴ εἶνε ἡ ἐξυπνάδα του. Ἐξυπνάδα παρασίτου δηλαδή. Μὲ ἄλλας δὲ λέξεις ἐξυπνάδα κοριοῦ, ὁ ὁποῖος ζῇ μὲ τὸ αἷμα τοῦ κοιμωμένου ἀνθρώπου. Ἐξυπνάδα κώνωπος, ὁ ὁποῖος βυθίζει μαλακὰ τὴν λεπτὴν προβοσκίδα του εἰς τὸ δέρμα μας καὶ ροφᾷ ὑπούλως τὸ αἷμά μας. Ἐξυπνάδα τσιμπουριοῦ, τὸ ὁποῖον μένει κολλημένον εἰς τὰ ὦτα ἢ εἰς τὴν ράχιν τοῦ ζώου, ἐξασφαλίζον ἐκεῖ ὄχι μόνον τὴν ἄκοπον συντήρησιν ἀλλὰ καὶ τὴν ἄνετον διαμονήν...

Ἀλλ᾿ ἡ ἐξυπνάδα αὐτὴ εὑρίσκει εἰς τὸ τέλος σκληρὰν ἀλλὰ καὶ δικαίαν ἀνταπόδοσιν. Διότι τὸ παράσιτον καταντᾷ σχεδὸν πάντοτε ἀηδὲς καὶ μισητόν, ὅταν δὲ ὑποπέσῃ εἰς τὴν ἀντίληψιν ἐκείνων, εἰς βάρος τῶν ὁποίων ζῇ, δὲν ἀποδιώκεται ἁπλῶς ὡς ἀνεπιθύμητος ἐπισκέπτης, ἀλλ᾿ ἐξοντώνεται ὡς ἐχθρὸς ἐπίβουλος καὶ ἐπικίνδυνος. Καὶ δὲν λέγω μέν, ὅτι θὰ κηρυχθῇ ἄξιος ἀγχόνης καὶ ἐξοντώσεως καὶ ὁ ὀκνηρός, ὁ ὁποῖος ἐννοεῖ νὰ ζῇ εἰς βάρος τῶν ἄλλων. Ὡρισμένως ὅμως θὰ καταστῇ οὗτος ἐντὸς ὀλίγου ἀνεπιθύμητος μεταξὺ πάντων, ἐνοχλητικός, ἀπεχθής, ὅλοι δὲ θὰ τοῦ ἀρνηθοῦν τὸ δικαίωμα νὰ τρώγῃ, ἐφ᾿ ὅσον δὲν ἐργάζεται, σύμφωνα μὲ τὴν αἰωνίαν ἀρχήν, τὴν ὁποίαν διεκήρυξεν ὁ θεῖος Παῦλος: «Εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω». Δὲν εἰξεύρω λοιπόν, τί εἴδους ἐξυπνάδα εἶνε αὐτή!

Θεωρεῖ τὸν ἑαυτόν του σοφώτερον! Φεῦ! Ἐξ αἰτίας τοῦ φρονήματός του αὐτοῦ καθίσταται λοιπὸν ἀδύνατον νὰ διορθωθῇ. Τί νὰ τοῦ εἴπῃς; Καὶ τί νὰ τὸν συμβουλεύσῃς; Δὲν θὰ σὲ προσέξῃ. Μόνη δὲ ἀπάντησίς του θὰ εἶνε ἕνα σαρκαστικὸν μειδίαμα, τὸ ὁποῖον θὰ διαστείλῃ τὰ χείλη του εἰς βάρος σου. Σὰν νὰ σοῦ λέγῃ: Τί καταλαβαίνεις σύ; Καὶ ποῦ ἔμαθες τὸν κόσμον;.....

Ὡς ἄνθρωπος κατέχων τὸ μυστικὸν τῆς εὐτυχίας, τὸ ὁποῖον οἱ ἄλλοι ἀγνοοῦν, σὲ ἀτενίζει μὲ τὴν βαρύτητα πολυπείρου ἀνδρός, διασκεδάζοντος μὲ τὴν ἀφέλειαν καὶ τὴν ἀπειρίαν μικροῦ τινος παιδίου. Νὰ εἶσαι εὐχαριστημένος ἐὰν μόνον σὲ περιγελᾷ καὶ σὲ σαρκάζῃ. Διότι δὲν εἶνε δύσκολον αἱ ὑποδείξεις καὶ παρατηρήσεις σου νὰ τὸν θίξουν βαθύτερον καὶ νὰ ἐξαναστῇ κατὰ σοῦ, ἐκστομίζων τὰς χυδαιοτέρας καὶ ρυπαρωτέρας ὕβρεις. Φεῦ! Εἶνε τοιαύτη ἡ ἀναισθησία καὶ ἀφιλοτιμία του καὶ τόσον μεγάλη ἡ διαστροφή του, ὥστε καταντᾷ ἀδύνατον νὰ διορθωθῇ. Πῶς νὰ διορθωθῇ, ἀφοῦ θεωρεῖ ἐξυπνάδαν τὴν ὀκνηρίαν του καὶ σοφὸν τὸν ἑαυτόν του, ἐπειδὴ κατορθώνει νὰ ζῇ εἰς βάρος τῶν ἄλλων;

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΑΙ ΦΥΛΕΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ

4. Ἡ διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ ἀνισότης τῶν φυλῶν. Βεβαίως οὐδεὶς θ᾿ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ὑπάρχουσι φυλαὶ ἀνώτεραι καὶ φυλαὶ κατώτεραι καὶ ὅτι ὑφίστανται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων μεγάλαι διαφοραὶ ὡς πρὸς τὰς γνώσεις, τὰ ἤθη, τὸν πολιτισμόν, τὴν λεπτότητα τῶν συναισθημάτων κλπ. Τοῦτο ὅμως κατ᾿ οὐδένα λόγον δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐπιχείρημα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου βασιζόμενός τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι δὲν καταγόμεθα πάντες ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων καὶ ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ εἴδη ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Διότι ἐὰν θέσωμεν ἐνώπιόν μας ἕνα λαόν, περὶ τοῦ ὁποίου νὰ εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι ἔχει κοινὴν καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν προγόνων τὴν καταγωγήν, δὲν θὰ χρειασθῇ νὰ τὸν ἐξετάσωμεν ἐπὶ πολὺ καὶ θὰ διακρίνωμεν ἀμέσως, ὅτι συναντῶνται παρ᾿ αὐτῷ πάντες οἱ βαθμοὶ τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως. Δὲν ὑπάρχει οὐδὲν ἔθνος, οὐδεμία πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μὴ συναντῶμεν τὸ φαινόμενον αὐτό. Καὶ ἐκεῖ ἀκόμη, ὅπου ὑπάρχουσιν Ἀκαδημίαι καὶ λειτουργοῦσι Πανεπιστήμια, θὰ εὕρωμεν παραπλεύρως τῶν σοφῶν Ἀκαδημαϊκῶν ἄτομα ἐστερημένα καὶ αὐτῆς τῆς στοιχειώδους μορφώσεως, ἀγνοοῦντα τὰ πλέον κοινὰ πράγματα καὶ τὰς αἰτίας τῶν πλέον συνήθων φυσικῶν φαινομένων. Θὰ εὕρωμεν ὠ-

σαύτως διαφορὰς καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἕξεις καὶ συνηθείας, εἰς τὰ ἔθιμα, εἰς τὰς κλίσεις, εἰς τὰ συναισθήματα. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἀγρίων λαῶν, τῶν πλέον καταπεπτωκότων, θὰ συναντήσωμεν ἄτομα, τὰ ὁποῖα εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένα ἐν σχέσει πρὸς τὸ περιβάλλον αὐτῶν καὶ κατὰ πάντα ἱκανὰ νὰ μετάσχωσιν ἀνωτέρου πολιτισμοῦ καὶ νὰ προοδεύσωσιν ἐν αὐτῷ.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀληθῶς εἶνε εὐεξήγητον, καὶ πολὺ φυσικόν. Ἁπλούστατα, διότι διαφορὰ φύσεως δὲν παρατηρεῖται, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ψυχικὸν καὶ διανοητικὸν ἐν γένει βίον τῶν διαφόρων ἀνθρώπων. Ὑπάρχουσι μόνον διάφοροι βαθμοὶ ἀναπτύξεως μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως, ἡ ὁποία παρ᾽ ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχει. Διότι ὅλαι αἱ φυλαὶ ἔχουσιν ἔμφθογγον διάλεκτον, ὅλαι ἔχουσι τέχνας καὶ ἔργα τέχνης, ὅλαι ἔχουσι τὴν ἱκανότητα νὰ σχηματίζωσι γενικὰς ἰδέας καὶ νὰ ἐκφράζωσι ταύτας, ὅλαι ἔχουσι λατρείαν θρησκευτικήν, ὅλαι ἔχουσι τὴν γνῶσιν τοῦ ἠθικοῦ γενικῶς καὶ ὅλαι εἶνε ἐπιδεκτικαὶ μορφώσεως καὶ προόδου.

Ἐξ ἄλλου οἱ διανοητικοὶ καὶ οἱ ἠθικοὶ χαρακτῆρες εἶνε εὐμετάβλητοι, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεως, ἐν τῷ ὁποίῳ εὑρίσκονται. Λαοὶ σήμερον πεπολιτισμένοι καὶ εἰς τὴν ἀνωτάτην διανοητικὴν βαθμῖδα ἱστάμενοι δὲν εἶνε οὔτε δύσκολον οὔτε παράδοξον νὰ καταπέσωσιν ἕνεκα τούτων ἢ ἐκείνων τῶν δυσμενῶν συνθηκῶν εἰς τὴν ἐσχάτην ἐξαχρείωσιν καὶ ἀγριότητα. Ὅπως καὶ πάλιν φυλαὶ ἄγριαι καὶ καταπεπτωκυῖαι δὲν εἶνε παράδοξον, ἐὰν εὑρεθῶσιν ὑπὸ εὐνοϊκὰς συνθήκας, νὰ ἀνυψωθῶσιν εἰς ἀκμὴν πολιτισμοῦ καὶ πολυσχιδοῦς μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως. Εἶνε ἄλλως τε ἀποδεδειγμένον, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν σημερινῶν ἀγρίων εἶχον προγόνους πεπολιτισμένους καὶ ἀκμάζοντας, ἐνῷ τοὐναντίον οἱ σημερινοὶ Γάλλοι καὶ Σάξωνες εὑρίσκονται εἰς πολὺ ὑψηλὸν σημεῖον ἐν σχέσει πρὸς τοὺς προγόνους αὐτῶν. Τί ἀποδεικνύουσι ταῦτα; Ὅτι ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη ἐπίδοσις ἐν τῷ πολιτισμῷ καὶ τῇ ἀναπτύξει ἐν γένει δὲν ἀποτελεῖ διαφορὰν φύσεως. Διότι ἐὰν ἀπετέλει διαφορὰν φύσεως, θὰ ἦτό τι ἀμετάβλητον καὶ σταθερόν. Δὲν θ᾽ ἀπεβάλλετο σήμερον διὰ νὰ ἀνακτηθῇ μεθαύριον.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗΣ„

Ἡ Ἁγία Γραφή, ἤτοι:		Τιμὴ Δρχ.	Ταχ. Ἐσωτ.
1) Ἡ Καινὴ Διαθήκη,	χαρτόδετος	15	8
	πανόδετος	18	8
	πολυτελ. » χρυσωμένη	50	8
	δερματ. » ἐντὸς κυτίου »	80	8
2) Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη,	ἄδετος	100	17
	πανόδετος	130	23
	δερματίνη	150	23

ἐγκεκριμένη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ τὴν κατανόησιν τῶν λόγων τοῦ Ἀπ. Παύλου συνιστῶμεν τὰς μέχρι τοῦδε ἐκδοθείσας εἰς δύο τεύχη ἑρμηνείας ὑπὸ † Ἀρχιμ. **Εὐσεβίου Ματθοπούλου**:

1) Εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους	ἄδετον	25	13
	πανόδετον	45	15
	δερματίνην	65	16
2) Εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας, Ἐφεσίους, Φιλιππησίους, Κολοσσαεῖς καὶ 2 πρὸς Θεσσαλονικεῖς,	ἄδ τον	25	13
	πανόδετον	45	15
	δερματίνην	65	16

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

Η ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΙΑ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

Ὁ Βεσελεὴλ καὶ ὁ Ἐλιὰβ ἄρχισαν ἀμέσως μὲ ζῆλον τὸ ἔργον των. Καὶ ὁ ζῆλός των αὐτὸς ἐγίνετο παράδειγμα καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους τεχνίτας, ποὺ ἦλθαν μὲ προθυμίαν νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὰς διαταγάς των. Ἔτσι εἶνε. Ὅταν οἱ ἐπὶ κεφαλῆς εἶνε πρόθυμοι καὶ ἐργατικοί, πρόθυμοι καὶ ἐργατικοὶ θὰ εἶνε καὶ οἱ ὑφιστάμενοί των. Καὶ δὲν ἰσχύει τόσον ἡ προσταγὴ καὶ ὁ φόβος γιὰ νὰ προθυμοποιήσουν τὸν ὑπηρέτην σου ἢ τὸν κατώτερόν σου εἰς τὸ ἔργον του, ὅσον ἰσχύει τὸ νὰ σὲ ἰδῇ νὰ ἀνασκουμπώνεσαι πρῶτος σὺ καὶ νὰ ἀρχίζῃς τὴν δουλειὰν μοναχός σου, σὰν νὰ ἦσουν ὁ πρῶτος ὑπηρέτης. Καὶ δὲν ὑποχρεώνει τὴν ὑπηρέτριαν κανὲν ἄλλο περισσότερον, ὅσον τὸ νὰ βλέπῃ σὲ τὴν νοικοκυρὰ νὰ τὴν συμπαθῇς καὶ νὰ ἀνακατεύεσαι μαζύ της εἰς τὸ νοικοκυριὸ τοῦ σπιτιοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ προθυμία, τὴν ὁποίαν δεικνύει ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, δὲν εἶνε μικρότερη: Μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἐξακολουθοῦν νὰ φέρνουν. Σωροὶ χρυσάφι ἐσυνάχθησαν ἀπὸ τὴν πρόθυμον συνεισφορὰν καὶ γενναιοδωρίαν τοῦ λαοῦ. Ἡ Γραφὴ μᾶς καθορίζει ἀκριβῶς τὴν ἀξίαν τοῦ χρυσοῦ αὐτοῦ, ποὺ ἐχρησιμοποιήθη ὅλος εἰς τὴν σκηνήν, εἰς τὴν κιβωτὸν καὶ εἰς τὰ σκεύη τῆς σκηνῆς. Εἴκοσι ἐννέα τάλαντα καὶ ἑπτακόσιοι εἴκοσι σίκλοι χρυσοῦ (Ἐξόδ. λθ´ 1), τὰ ὁποῖα ἰσοδυναμοῦν τοὐλάχιστον πρὸς ἑκατὸν πενῆντα χιλιάδαις λίραις χρυσαῖς, γιὰ νὰ μὴν εἰπωμεν περισσότεραις, δηλαδὴ ἑκατὸν τριάντα περίπου ἑκατομμύρια σημεριναῖς δραχμαῖς! Καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ συνεισφορὰ ἔγινεν ὄχι ἀναγκαστικῶς, ἀλλὰ κατὰ τὴν προθυμίαν καὶ ἐλευθέραν θέλησιν τοῦ καθενός. Εἰξεύρεις δέ, ἀδελφέ μου, ποῦ ἔφθασεν ἡ προθυμία αὐτή; Ἀπίστευτον πρᾶγμα γιὰ τὸν λαὸν αὐτὸν τὸν σκληροτράχηλον. Ἔφθασε δηλαδὴ σὲ σημεῖον, ποὺ ὁ Μωϋσῆς εἶπε νὰ σταματήσῃ πειὰ ἡ εἰσφορὰ καὶ νὰ παύσουν νὰ δέχωνται χρυσάφι! Δηλαδὴ ἐμαζεύθη γρήγορα γρήγορα τὸ χρυσάφι, ποὺ ἐχρειάζετο καὶ ἐξακολουθοῦσαν ἀκόμη νὰ φέρνουν, ἕως ὅτου ὁ Μωϋσῆς τοὺς εἶπε· σταματήσατε, δὲν θέλομεν ἄλλο.

Θὰ ᾽μποροῦσε βέβαια ὁ Μωϋσῆς νὰ εἰπῇ· χρυσάφι εἶνε· δὲν τοὺς ἀφίνεις νὰ φέρνουν; Δὲν τὸ εἶπεν ὅμως. Ἔτσι εἶνε ἐκεῖνοι ποὺ πονοῦν τὸν λαὸν καὶ δὲν φροντίζουν γιὰ τὴν τσέπη τους, ἀλλὰ γιὰ τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ. Ποιὸς θὰ ἐξήλεγχε τώρα τὸν Μωϋσῆν, ἂν ἐμάζευεν ἀκόμη χρυσάφι; Ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτας ἀσφαλῶς κανένας. Γιατὶ ὅπου θὰ ἐδικαιολογοῦντο τὰ ἑκατὸν τριάντα ἑκατομμύρια, θὰ ἠμποροῦσαν νὰ δικαιολογηθοῦν καὶ ἄλλα πέντε ἢ δέκα ἀκόμα, χωρὶς νὰ πάρῃ κανεὶς εἴδησιν. Ἀλλ᾽ ἐὰν δὲν τὸν ἐξήλεγχε κανεὶς ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτας, θὰ τὸν ἤλεγχεν ὅμως ἡ συνείδησίς του. Καὶ αὐτὸ τοῦ ἔφθανε. Γι᾽ αὐτὸ ὅμως καὶ τοῦ ἐμπιστεύθηκεν ὁ κόσμος τόσον πολλά. Γιατὶ τὸν ἤξευραν, ὅτι εἶνε εὐσυνείδητος καὶ ὅτι ἐφρόντιζε διὰ τὸ κοινὸν καλὸν καὶ διὰ τὸ συμφέρον τῶν ἄλλων, χωρὶς νὰ λογαριάζῃ τὸ ἰδικόν του συμφέρον.

Αὐτὸ εἶνε τὸ μυστικόν, ἀδελφέ μου, τὸ ὁποῖον εἰς ὅλαις τῆς ἐποχαῖς ἐθαυματούργησε καὶ ἔκαμε τὸν λαὸν μὲ τυφλὴν ἐμπιστοσύνην νὰ ἀνοίξῃ τὰ βαλάντιά του καὶ νὰ παραδώσῃ

τὸ χρῆμά του εἰς τὰ χέρια τούτου τοῦ ἄρχοντος, ἐκείνου τοῦ δεσπότη, αὐτοῦ τοῦ παπᾶ ἢ καὶ ἐκείνου τοῦ ὑπαλλήλου. Τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀφιλοκερδῆ, ποὺ θυσιάζεται διὰ τὸ κοινὸν καλόν, τὸν μυρίζονται ὅλοι. Καὶ ἐὰν δὲν τοῦ δώσουν τὰ ἑκατομμύρια, ποὺ εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἐμάζευσαν οἱ Ἰσραηλῖται διὰ νὰ τὰ παραδώσουν εἰς τὸν Μωϋσῆν, θὰ τοῦ δώσουν ὅμως. Σήμερον ἴσως ὀλίγα. Αὔριον ὅμως, ποὺ θὰ ἴδουν, πῶς διετέθησαν τὰ ὀλίγα, θὰ τοῦ δώσουν περισσότερα. Καὶ μεθαύριον ἀκόμη πειὸ πολλά.

Ἄχ, χριστιανέ μου, πατέρα μου, δέσποτά μου. Μὴ παραπονῆσαι, ὅτι χρῆμα δὲν ὑπάρχει καὶ ὁ κόσμος δὲν εἶνε πρόθυμος νὰ εἰσφέρῃ. Μάθε πρῶτα νὰ εἰσφέρῃς σύ. Μάθε νὰ μὴ ἀγαπᾷς τὸ χρῆμα. Μάθε νὰ σκορπᾷς τὸ ἰδικόν σου χρῆμα εἰς ἀγαθοεργίας καὶ εἰς ἔργα θεάρεστα καὶ κοινωφελῆ. Καὶ τότε νὰ εἶσαι βέβαιος, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ποιμαίνονται ἀπὸ σέ, ἐὰν εἶσαι ἐκκλησιαστικὸς ἄρχοντας, πολὺ γρήγορα θὰ διδαχθοῦν ἀπὸ τὸ παράδειγμά σου καὶ πολὺ γρήγορα θὰ σοῦ ἐμπιστευθοῦν ὅσα ἔχουν καὶ δὲν ἔχουν, καὶ θὰ σοῦ εἰσφέρουν μὲ προθυμίαν ὄχι μόνον ὅσα τοὺς ἐζήτησες, ἀλλὰ καὶ ὅσα δὲν τοὺς ζητεῖς, μέχρι τοῦ σημείου νὰ τοὺς εἴπῃς μόνος σου: Φθάνει λοιπόν· ἂς σταματήσῃ ἡ συνεισφορά.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

52. Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ᾿ ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα κλπ. *Σαφέστατος ὑπαινιγμὸς πρὸς τὸ ἐν Γενέσ. κη΄ 12—13 ἐξιστορούμενον ὅραμα τοῦ Ἰακώβ. Καὶ ἐκεῖ ἡ ἐπὶ τῆς κλίμακος ἀνάβασις καὶ κατάβασις τῶν ἀγγέλων ἐσυμβόλιζε τὴν θείαν προστασίαν καὶ τὰς ἐπεμβάσεις τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ. Οἱ παλαιοὶ ἑρμηνευταὶ ἐξέλαβον τοῦτο στενώτερον καὶ περισσότερον κατὰ γράμμα ἑρμηνεύσαντες: «ὡς ἐπὶ γνήσιον υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐπ᾿ αὐτὸν διακονοῦντες» (Ζιγ.), «τοῦτο μὲν παρὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀναλήψεως, καὶ πρὸ τούτου δέ, ὅτε προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ, ὅτε εὐηγγελίζοντο αὐτοῦ τὸν τόκον,.... ὅτε πρὸς τὴν Μαριὰμ ἦλθον, ὅτε πρὸς τὸν Ἰωσήφ» (Χρυσ.). Ὀρθότερον νὰ ἐκλάβωμεν αὐτὸ εὐρύτερον ὡς σημαῖνον, ὅτι οἱ μαθηταὶ πρόκειται νὰ παραστῶσι μάρτυρες αὐτόπται τῆς ἐκτάκτου πραγματοποιήσεως τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν παρίστα τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο σύμβολον τοῦ ὁράματος τοῦ Ἰακώβ. Ἐν τοῖς καταπληκτικοῖς καὶ πολυαρίθμοις θαύμασι τοῦ Ἰησοῦ θὰ διεπίστωνον τὴν στενὴν σχέσιν καὶ ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν οὐρανῶν, ἥτις θὰ ἦτο τοιαύτη τις, ὡσὰν ἄγγελοι Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον διαρκῶς διατηροῦντες συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπον τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ ἐν οὐρανοῖς Πατρός του. Αἱ ἐνέργειαι αὗται ἀποτελοῦσαι φαινόμενα ὑπερβαίνοντα τὴν σφαῖραν τῆς φύσεως, παρουσίαζον τὴν ὑπερφυσικὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ συνεχῶς ἐπεμβαίνουσαν ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ. ἀνεῳγότα. Ὁ παρακείμενος σημαίνει ὅτι «ὁ Κύριος εἶχεν ἤδη καταβῆ ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἤδη ἀναστρέφεται ἐν τῇ γῇ»* (Bengel).

καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας .... *Ἀσφαλῶς βεβιασμένως θὰ ἀνεκάλυπτέ τις πλήρη ἀνταπόκρισιν μεταξὺ τῶν περὶ τοῦ ἐν Βαιθὴλ ὁράματος τοῦ Ἰακὼβ ἱστορουμένων ἐν τῇ Γενέσει καὶ τῆς ἐπαγγελίας τῆς διδομένης ἐνταῦθα εἰς τὸν Ναθαναήλ. Ἐν τούτοις δυνάμεθα μετὰ τοῦ* Godet *νὰ ἀποδεχθῶμεν, ὅτι οἱ δύο ὑπαινιγμοί, ὁ εἷς ἀναφερόμενος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰσραὴλ (στίχ. 48) καὶ ὁ ἕτερος εἰς τὸ ὅραμα τοῦ Ἰακώβ, προεκλήθησαν πιθανώτατα καὶ ἐκ τῆς θέας τῶν τοποθεσιῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐβάδιζεν ὁ Ἰησοῦς. Ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἰουδαίας πρὸς τὴν Γαλιλαίαν, εἴτε διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰορδάνου, εἴτε δι᾿ ἑνὸς ἐκ τῶν δύο ὀροπεδίων, ἅτινα περικυκλοῦσι τὴν κοιλάδα ταύτην πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς δυσμάς. Ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ὀροπεδίου ἔκειτο ἡ Βαιθήλ, ὅπου ὁ Ἰακὼβ εἶδε τὸ ὅραμά του· ἐπὶ δὲ τοῦ ἀνατολικοῦ ὀροπεδίου ἔκειντο αἱ θέσεις αἱ κληθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἰακὼβ Παρεμβολαὶ καὶ Εἶδος Θεοῦ (Γενέσ. λβ΄ 1, 2, 24 καὶ ἑξῆς), αἵτινες ὡσαύτως ὑπενθύμιζον τὰς παρουσίας ἀγγέλων.*

ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας. *«Τὸ ἀναβαίνοντας ἐτέθη πρῶτον· ἄρα θὰ ὑπάρχῃ διαμονή τις ἀγγέλων ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ Ἰακὼβ εἶδεν ὀπτασίαν τινὰ τοιαύτην, Γενέσ. κη΄ 12. Πόσῳ μᾶλλον θὰ ἴδουν οἱ ἄνευ δόλου Ἰσραηλῖται ἐν τῇ Κ. Δ.»* (Bengel). *«Ἀναβαίνοντας εἶπε πρῶτον, δηλῶν τοὺς ἄχρι τούτου συμπαρόντας καὶ διακονοῦντας αὐτῷ» (Ζιγ.). Παρουσιάζονται οἱ ἄγγελοι ὡς παρεμβολὴ κυκλοῦσα ἤδη τὸν Ἰησοῦν ὡς ἀρχηγόν. Δὲν πρόκειται νὰ καταβοῦν, ἀλλ᾿ ὑπάρχουν ἤδη ἐν τῇ γῇ.*

ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. *Οὐδέποτε ὁ τίτλος οὗτος ἀπεδόθη εἰς τὸν Ἰησοῦν ὑπ᾿ ἄλλων, ἀλλ᾿ αὐτὸς μόνος οἰκειοποιεῖται αὐτόν, περίπου εἰς ὀγδοήκοντα χωρία τῶν Εὐαγγελίων. Ἐξ αὐτοῦ πολλὰ παρεσχέθησαν πράγματα τοῖς ἑρμηνευταῖς. Αἱ δύο κυριώτεραι ἑρμηνεῖαι εἶνε αἱ ἑπόμεναι: Κατὰ τὴν πρώτην ἡ ὀνομασία αὕτη ἔχει ὡς βάσιν τὸ περίφημον χωρίον τοῦ Δανιὴλ ζ΄ 13, ὅπου ὁ Μεσίας ὤφθη ὑπὸ τοῦ προφήτου ὑπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ υἱοῦ ἀνθρώπου, παρουσιαζόμενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναλαμβάνων τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν βασιλείαν ἐπὶ πάντων τῶν λαῶν καὶ πασῶν τῶν φυλῶν. Κατὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς οἰκειοποιούμενος τὴν ὀνομασίαν ταύτην ὑποδηλοῖ ὅτι εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ προαναγγελθεὶς βασιλεὺς καὶ ἐλευθερωτής, ὁ Μεσίας ὡς ἄνθρωπος. Ἀξιολογωτέρα παρουσιάζεται ἡ ἑτέρα ἑρμηνεία, καθ᾿ ἣν ὁ Ἰησοῦς ἠθέλησε νὰ σημάνῃ διὰ τοῦ τίτλου τούτου κυρίως, ὅτι μετέσχε πλήρως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ εἶνε υἱὸς οὐχὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὐδὲ ἁπλῶς υἱός τις ἀνθρώπου, ἀλλ᾿* ***ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου****, ἤτοι ὁ ἀληθὴς ἄνθρωπος, ὁ νόμιμος καὶ μοναδικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀνθρωπίνου τύπου. Οὕτω ἐνῷ ἐξ ἑνὸς βεβαιοῖ τὴν ὁμοιότητα καὶ ἰσότητα ἑαυτοῦ πρὸς ἡμᾶς, διὰ τοῦ ἄρθρου διακηρύττει τὴν ὑπεροχήν του ἐπὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ ὀνομασθῶσι μόνον υἱοὶ ἀνθρώπων καὶ οὐχὶ οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου. Πιθανῶς ὁ τίτλος οὗτος δὲν ἐλέγετο ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν πρώτην προφητείαν καὶ ἐπαγγελίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ παρείχετο ἡ ὑπόσχεσις, ὅτι τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς θὰ συνέτριβε τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως.*

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΚΛΟΓΗ Η ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ;

Τὸ εὔσχημον ἐπιχείρημα, μὲ τὸ ὁποῖον οἱ γνωστοὶ κομμουνίζοντες «μεταρρυθμισταὶ» τῆς παιδείας, καὶ γενικώτερον οἱ ἀριστερίζοντες διδάσκαλοι, ἐζήτησαν νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἀδιαφορίαν των πρὸς τὴν Θρησκείαν, ἢ τὴν κατὰ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν στάσιν των, ἦτο τοῦτο: Ὅτι δὲν πρέπει νὰ προκαταλάβωμεν τὸ παιδὶ μὲ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν, διότι ὅταν μεγαλώσῃ, ἐλευθέρως πλέον θὰ ἐκλέξῃ, ἂν πρέπει νὰ πιστεύῃ ἢ μὴ εἰς τὴν Θρησκείαν. Εἰς τὸ ἐπιχείρημα δὲ τοῦτο ἀναφερόμενος ὁ κ. πρωθυπουργός, κατὰ τὸν πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς Θεσσαλονίκης λόγον του, εἶπεν ὅτι «αὐτὸ εἶναι μία καθαρὰ προσπάθεια νὰ κάμετε τὰ παιδιὰ ἄθεα».

Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ ἐπιχειρήματος αὐτοῦ εἶναι ἀκριβέστατος. Εἴτε ἔχει, εἴτε δὲν ἔχει ὁ διδάσκαλος συνείδησιν τῆς προσπαθείας του αὐτῆς, ὁδηγεῖ τὸ παιδὶ εἰς τὴν ἀθεΐαν, ἢ τὸ ἀφίνει νὰ καταντήσῃ ἠθικὸν ναυάγιον. Διότι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῆς δὲν εἶναι μόνον μετάδοσις γνώσεων δογματικῶν· δὲν εἶναι μόνον διδασκαλία περὶ τοῦ τί πρέπει νὰ πιστεύωμεν, ἀλλὰ καὶ ὁδηγὸς τῆς ζωῆς μας. Εἶναι ὁ μόνος ἠθικὸς νόμος, ποὺ δύναται νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ζωήν του κατὰ τὸν ἄριστον τρόπον· νὰ ἀναδείξῃ τοὺς τιμίους καὶ δικαίους χαρακτῆρας, τῶν ὁποίων ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην ἡ Κοινωνία· νὰ διαπλάσῃ τοὺς καλοὺς οἰκογενειάρχας, τοὺς εὐσυνειδήτους ὑπαλλήλους, τοὺς ἀληθινοὺς πολίτας, τῶν ὁποίων ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τὸ Κράτος.

Ἐὰν λοιπὸν τὸν ὁδηγὸν αὐτόν—τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν καὶ ἠθικήν—τὸν ἀποκρύψωμεν ἐπιμελῶς ἀπὸ τὸ παιδί, ποὺ εἰσέρχεται εἰς τὴν ζωήν, δὲν θὰ παραπλανηθῇ καὶ δὲν θὰ κινδυνεύσῃ νὰ καταστραφῇ μέχρις ὅτου τὸν ἀνακαλύψῃ μόνον του; Ἐὰν τὸ Σχολεῖον ἐμπνεύσῃ εἰς τὸ παιδὶ τὴν πρὸς τὴν Θρησκείαν ἀδιαφορίαν, δὲν θὰ τὸ διαπλάσῃ ἀδιάφορον ἀπέναντι τῆς Θρησκείας; Καὶ θὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ τοιαύτην ἀδιαφορίαν, ὅταν τὸ Σχολεῖον μόνον τὸ θρησκευτικὸν μάθημα ἀποκλείῃ ἀπὸ πρόγραμμα, ποὺ περιλαμβάνει τόσα ἄλλα ἐγκύκλια μαθήματα· ἐνδέχεται μάλιστα νὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ ὑποψίαν, περιφρόνησιν, ἀπέχθειαν πρὸς τὴν Θρησκείαν, ὅπως καὶ ἐπεχείρησαν ὄχι ὀλίγοι διδάσκαλοι ὀπαδοὶ τῆς «μεταρρύθμισης». Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, μέχρις ὅτου τὸ παιδὶ μεγαλώσῃ, ἐν τῷ μεταξὺ δὲν θὰ ἀκολουθήσῃ τὸν τόσον εὔκολον καὶ τόσον ἑλκυστικὸν δρόμον τῆς παρανομίας καὶ τῆς ἁμαρτίας, πρὸς τὴν ὁποίαν ἄλλως τε τὸ σπρώχνει ἡ πρὸς τὸ κακὸν κλίσις καὶ τὸ περιβάλλον; δὲν θὰ καταλήξῃ ἄπιστον καὶ ἄθεον;

Τὸ πρᾶγμα εἶνε φανερόν. Ἀλλὰ δύο παραδείγματα θὰ τὸ κάμουν ἀκόμη σαφέστερον. Ὑποθέσωμεν ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ταξειδεύσωμεν εἰς μίαν χώραν, τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζομεν, ἀλλ' εἰς τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ εὕρωμεν ὡρισμένας πόλεις, ὅπου πρέπει νὰ ἐγκατασταθῶμεν ἀσφαλῶς ἢ νὰ τελειώσωμεν σπουδαίας ὑποθέσεις. Παρουσιάζεται τώρα κάποιος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀπροκαταλήπτου ἐρεύνης ζητεῖ νὰ μὴ χρησιμοποιήσωμεν γεωγραφικὸν ὁδηγόν, χάρτην τοπογραφικόν, ἄνθρωπον ἔμπειρον, ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ εἰς τὴν χώραν αὐτήν, ἀλλὰ νὰ ἐκλέξωμεν μόνοι μας τοὺς δρόμους καὶ νὰ ἀφήσωμεν τὴν ἰδικήν μας πεῖραν νὰ μᾶς κατευθύνῃ εἰς τὰς πόλεις, ποὺ χρειαζόμεθα. Τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν πῶς θὰ τὸν ἐχαρακτηρίζαμεν; Μωρὸν ἢ ἐχθρόν. Διότι εἶναι ζήτημα ἂν καὶ πότε θὰ εὑρίσκαμεν τὰς πόλεις αὐτάς. Δὲν εἶναι δὲ καθόλου παράδοξον νὰ ἐμπέσωμεν εἰς τόπους θηρίων ἢ ληστῶν καὶ νὰ χάσωμεν τὴν ζωήν μας· ἢ τοὐλάχιστον νὰ παραπλανηθῶμεν καὶ νὰ βασανιζώμεθα ἐπὶ χρόνον μακρόν, μέχρις ὅτου εὕρωμεν τὸν τόπον τῆς κατευθύνσεώς μας. Ἐνῷ ἂν ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὸν χάρτην ἢ τὸν ὁδηγόν, θὰ ἀποκτήσωμεν πολὺ ταχέως καὶ προσωπικὴν πεῖραν, διότι τὸ πρῶτον χωρίον, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ὁδηγίας του θὰ εὕρωμεν, θὰ μᾶς δείξῃ ὅτι εἶναι ἀληθὴς καὶ ἄξιος ἐμπιστοσύνης. Ἀλλὰ χώρα ἄγνωστος εἶναι ἡ καὶ ἡ ζωή, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ παιδὶ καλεῖται νὰ βαδίσῃ ἀσφαλῶς, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐπωφελῶς τὸν σκοπόν της. Δὲν εἶναι λοιπὸν μωρία νὰ τὸ ἀφήσωμεν χωρὶς ὁδηγόν, χωρὶς Θρησκείαν, ἐπὶ χρόνια ἀρκετά, μέχρις ὅτου μεγαλώσῃ, καίτοι ἐν τῷ μεταξὺ τὸ παιδὶ δὲν μένει στάσιμον, ἀλλὰ πρέπει νὰ βαδίζῃ τὸν δρόμον τῆς ζωῆς του; Καὶ δὲν ὑπάρχει ἄμεσος κίνδυνος νὰ παραπλανηθῇ, νὰ τραυματισθῇ θανασίμως, προτοῦ μεγαλώσῃ καὶ προτοῦ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡλικίαν, ποὺ θὰ ἐκλέξῃ δῆθεν ἐλευθέρως καὶ διὰ τῆς ἰδικῆς του πείρας, ἂν τοῦ χρειάζεται ἡ Θρησκεία; Ὅταν ἐν τῷ μεταξὺ ἠχμαλωτίσθη ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ διεστράφη ἠθικῶς καὶ ἀπέθανε πνευματικῶς καὶ ἔγινεν ἄπιστον, πῶς θὰ ἐκλέξῃ πλέον ἐλευθέρως; Δὲν εἶναι αὐτὸ μωρία, ἢ ἔντεχνος προσπάθεια αἰχμαλωτίζουσα εἰς τὴν ἀπιστίαν; Ἄλλως τε καὶ ἐδῶ διὰ τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας ἀποκτᾷ ταχέως καὶ προσωπικὴν πεῖραν· διότι ἀποφεῦγον ὅσα ἡ Θρησκεία συνιστᾷ ν' ἀποφεύγῃ ὡς ἐπιβλαβῆ καὶ ἐφαρμόζον ὅσα τοῦ παραγγέλλει ὡς ὀρθὰ καὶ ὠφέλιμα, πείθεται ταχέως πόσον ὀρθὸς καὶ ἀξιόπιστος ὁδηγὸς εἶναι ἡ χριστιανικὴ ἀλήθεια.

Καὶ τὸ δεύτερον παράδειγμα. Ὑποθέσωμεν ὅτι μᾶς ἔλεγεν ἕνας, ὅτι πρέπει νὰ πετάξωμεν τὴν πεῖραν, τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι ἀπέκτησαν περὶ τῶν τροφῶν καὶ μεταδίδουν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν· νὰ πετάξωμεν τὴν χημείαν, ποὺ μᾶς διδάσκει ποῖον πρᾶγμα εἶναι δηλητήριον θανατηφόρον καὶ ποῖον εἶναι ἀβλαβὲς καὶ χρήσιμον πρὸς τροφήν· νὰ ἀφεθῇ δὲ καθένας μας ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξῃ μόνος του, ἄνευ ὁδηγοῦ καὶ διὰ τῆς ἰδικῆς του πείρας, τὰ χρήσιμα ἀπὸ τὰ δηλητηριώδη προϊόντα τῆς γῆς. Τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, ἐὰν δὲν τὸν ἐπαίρναμεν ὡς παράφρονα καὶ ἄξιον οἴκτου, θὰ τὸν ἐθεωροῦμεν ἐχθρὸν κινδυνωδέστατον. Διότι ἡ πλέον κοινὴ λογικὴ λέγει, ὅτι μὲ τὰ πρῶτά του πειράματα ὁ ξένος πρὸς τὴν χημείαν καὶ τὴν πεῖραν τῶν μεγαλυτέρων ἄνθρωπος θὰ ἀπέθνησκε. Καὶ ἐὰν ἦτο τρόπος νὰ ἀνασταίνεται, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποθνήσκῃ μυριάκις, μέχρις ὅτου ἐ-

---

ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. *Ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ τιτλοφορεῖ ἑαυτὸν οὕτω ὁ Κύριος οὐχὶ ἀσχέτως πρὸς τοὺς δύο τίτλους, τοὺς ὁποίους ὁ Ναθαναὴλ ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν (υἱὸς τοῦ Θεοῦ, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ) καὶ ἐξαίρει διὰ τοῦ τρίτου τούτου τίτλου τὴν σχέσιν ἑαυτοῦ πρὸς τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα=Ἦτο υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ναί· ἀλλὰ συγχρόνως ἦτο καὶ ὁ τέλειος ἄνθρωπος, ὅστις ἦλθεν οὐχὶ νὰ ἱδρύσῃ Ἰσραηλιτικὴν μοναρχίαν, ἀλλὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ὁλόκληρον.*

πηλήθευε μὲ τὴν ἰδικήν του πεῖραν ὅλα ὅσα σήμερον διὰ τῆς διδασκαλίας μανθάνει ὡς χρήσιμα ἢ δηλητηριώδη. Ἐνῷ ἀντιθέτως ἀκολουθῶν τὰς ὁδηγίας τῆς χημείας ἀποκτᾷ πολὺ ταχέως καὶ προσωπικὴν πεῖραν.

Αἴ, λοιπόν. Αὐτὸ κάμνουν καὶ ὅσοι ζητοῦν νὰ ἀφήσωμεν τὸ παιδὶ ξένον πρὸς τὴν Θρησκείαν μέχρις ὅτου μεγαλώσῃ καὶ ἐκλέξῃ μόνον του τὴν Θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτῆς. Ζητοῦν νὰ μὴ λάβῃ τὸ παιδὶ τὴν σωτήριον πεῖραν, τὴν ὁποίαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς θὰ ἀποκτήσῃ ἀμέσως, ἀλλὰ νὰ τὸ ἀφήσωμεν νὰ δηλητηριασθῇ ἐν τῷ μεταξὺ ψυχικῶς, νὰ ἀποκτήσῃ ἕξεις κακὰς καὶ ὀλεθρίας, νὰ διαφθαρῇ, νὰ καταστῇ ἀνίκανον πλέον πρὸς ἐκλογήν, ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς ἐκλογῆς, νὰ ἔχῃ αἰχμαλωτισθῇ καὶ νὰ σύρεται πρὸς τὸν θάνατον!

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. ΚΔ΄ Ἐφεσ. β΄ 14—22)

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 569.

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. Η΄ Λουκᾶ, ι΄ 25—37).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 212.

ΟΜΙΛΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Ἐλεεινὴν καὶ ἀξιοκατάκριτον διαγωγὴν δεικνύουν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ λευΐτης τῆς σημερινῆς παραβολῆς πρὸς τὸν ἐμπεσόντα εἰς τοὺς λῃστὰς ὁδοιπόρον. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐκυλίετο εἰς τὸ αἷμά του. Ἐσφάδαζεν ἀπὸ τοὺς πόνους τῶν πληγῶν του. Ἐπάλαιεν ἀπεγνωσμένως πρὸς τὸν θάνατον. Ποῖος θὰ τὸν βοηθήσῃ; Καὶ ποῖος θὰ τὸν σώσῃ; Ἰδοὺ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ λευΐτης. Ὁ Θεὸς τοὺς ἔστειλεν εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν ὥραν. Καὶ αὐτοί, ὄχι μόνον διότι ἦσαν ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκπρόσωποι τοῦ Θεοῦ, ὄχι μόνον διότι ἦσαν ὁμόφυλοί του Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ ἁπλῶς καὶ μόνον διότι ἦσαν ἄνθρωποι καὶ ἔβλεπαν τὸν συνάνθρωπόν των νὰ πάσχῃ, εἶχαν καθῆκον ἐπιτακτικὸν νὰ τρέξουν εἰς βοήθειάν του· νὰ τὸν παρηγορήσουν, νὰ ἀνακουφίσουν τὸν πόνον του, νὰ δέσουν τὰς πληγάς του, νὰ τὸν ὁδηγήσουν εἰς τὸ σπίτι του, νὰ τὸν σώσουν ἀπὸ τὸν θάνατον. Τὸ ἔκαμαν; Ὄχι. Ἀλλὰ τί ἔκαμαν; Τὸ λέγει ὁ Κύριος εἰς τὴν παραβολήν. «Κατὰ συγκυρίαν ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ λευΐτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν». Ἔφυγαν! Ἕνα βλέμμα ἔρριψαν καὶ ἔσπευσαν νὰ φύγουν. Τί τοὺς ἐξεδίωξεν ἀπὸ τὸν τόπον τοῦ καθήκοντος; Ποῖος ἔκλεισε τὴν καρδίαν των καὶ ἐσκλήρυνε τὰ αἰσθήματά των; Τί ἔκαμε τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ ἀρνηθοῦν τὴν ἀποστολήν των καὶ νὰ προδώσουν τὸ ἔργον των; Ὁ φόβος; Ἡ ἀκαταδεξία; Ἡ κενοδοξία; Ἡ ἐπίδειξις; Ἴσως ὅλα μαζῆ. Φεύγουν. Διότι ποῦ νὰ καθυστεροῦν αὐτοὶ καὶ νὰ κοπιάζουν δι' ἕνα τραυματίαν! Αὐτὸς εἶνε ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ καὶ αὐτοὶ ἀνωτέρας τάξεως. Νὰ ρίψουν λοιπὸν τὸν ἑαυτόν των τόσον χαμηλά! Νὰ καταδεχθοῦν οἱ μεγάλοι νὰ ὑπηρετήσουν τοὺς μικρούς! Ἔπειτα, τὸ μέρος αὐτὸ εἶνε ἐπικίνδυνον. Φωλεὰ λῃστῶν. Καὶ ἂν πέσουν οἱ λῃσταὶ ἐπάνω των, τί θὰ γίνουν

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα
πρὸς κ. ΙΩΑΝ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ
Ἱπποκράτους 189
ΑΘΗΝΑΣ (7)

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

καὶ αὐτοί; Ποῖος θὰ τοὺς σώσῃ; Καί, ἐπὶ τέλους, ὁ τόπος εἶνε ἔρημος. Δὲν ὑπάρχουν ἐδῶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Δὲν παρευρίσκεται λαός. Ποῖος λοιπὸν θὰ τοὺς ἴδῃ καὶ θὰ θαυμάσῃ τὴν ἀρετήν των; Ποῖος θὰ διαλαλήσῃ τὰ φιλάνθρωπα αἰσθήματά των; Φεύγουν λοιπόν. Αὐταὶ αἱ σκέψεις καὶ διαθέσεις τοὺς κάμνουν νὰ φύγουν. Καὶ ἀφίνουν τὸν ταλαίπωρον τραυματίαν ἐγκαταλελειμμένον, χωρὶς προστασίαν καὶ χωρὶς βοήθειαν. Πόσον σκληρὰ καὶ ἀπάνθρωπος διαγωγή!

Ἀλλοίμονον ὅμως! Διότι, καθ' ὃν χρόνον κατακρίνομεν αὐτοὺς διὰ τὴν σκληρότητα τῆς ψυχῆς των, εὑρισκόμεθα καὶ ἡμεῖς συνένοχοι μὲ αὐτούς. Διότι τὰ ἴδια κάμνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον. Ἀντιγράφομεν πιστῶς τὴν συμπεριφορὰν καὶ διαγωγὴν ἐκείνων. Ναί, ὑπάρχουν καὶ σήμερον πάσχοντες καὶ δυστυχεῖς. Εἶνε ὁ κλῆρος τῆς ἀνθρωπότητος αὐτός. Ἀπὸ τότε ποὺ ἡμάρτησεν ὁ ἄνθρωπος καὶ παρέδωκε τὴν ψυχήν του εἰς τοὺς ἀοράτους λῃστὰς τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ κακοῦ, κλῆρός του εἶνε νὰ πάσχῃ, νὰ ὑποφέρῃ, νὰ δοκιμάζῃ θλίψεις πολλάς. Ὤ, εἶνε γεμᾶτος ὁ κόσμος ἀπὸ θλιβομένους. Ἀκούομεν τριγύρω μας στεναγμούς. Βλέπομεν δάκρυα. Ἀντικρύζομεν συχνὰ τὸν πόνον, τὴν ὀδύνην, τὴν συμφοράν. Καὶ τί κάμνομεν συνήθως οἱ πολλοί; Ὅ,τι ἔκαμεν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ λευΐτης. Ἀρνούμεθα νὰ συντρέξωμεν τὸν δυστυχῆ καὶ πάσχοντα ἀδελφόν μας. Ἀποφεύγομεν νὰ ὁδηγήσωμεν ἕνα τυφλὸν ζητιάνον εἰς τὸν δρόμον ἢ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς μίαν πτωχικὴν καλύβην, διὰ νὰ μὴ πέσῃ ἡ θέσις μας. Διστάζομεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἕνα ἄρρωστον γείτονά μας, διότι μᾶς ἐμποδίζει ἡ φιλοζωΐα μας καὶ ὁ φόβος μὴ μᾶς κολλήσῃ ἡ ἀσθένειά του. Δὲν βοηθοῦμεν τὸν πτωχόν, διότι δὲν μᾶς ἀφίνει ὁ πανικὸς τῆς ὀλιγοπιστίας. Φοβούμεθα μήπως αὔριον καὶ ἡμεῖς εὑρεθῶμεν εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ χρειασθῶμεν τότε ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τώρα δίδομεν. Πολλάκις δὲν κάμνομεν τὸ καλόν, διότι δὲν ὑπάρχει πιθανότης νὰ μᾶς ἴδουν, νὰ μᾶς ἐπαινέσουν, νὰ θαυμάσουν καὶ διατυμπανίσουν τὴν καλωσύνην καὶ τὰς ἀγαθοεργίας μας. Μόνον δὲ ὅταν πρόκηται νὰ διαφημίσουν τὸ ὄνομά μας, εἴμεθα πρόθυμοι εἰς πᾶσαν θυσίαν. Οἱ ταλαίπωροι! Ἀρνούμεθα νὰ εὐεργετήσωμεν τὸν πλησίον μας καὶ νὰ ἐξασκήσωμεν τὴν μεγάλην ἀρετὴν τῆς ἀγάπης ἀπὸ πρόστυχα καὶ ἐλεεινὰ ἐλατήρια. Ἀλλ' αὐτὸ θὰ γίνῃ ἡ τρομερὰ καταδίκη μας, ὅπως καταδίκη ἔγινε καὶ διὰ τὸν ἱερέα καὶ τὸν λευΐτην. Δι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ μιμηθῶμεν αὐτούς, ἀλλὰ τὸν φιλάνθρωπον καὶ εὐεργετικὸν Σαμαρείτην.

2.—Πράγματι. Ὁ Σαμαρείτης ἔδειξεν ἀξιοθαύμαστον συμπεριφοράν. Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἤκουσε τοὺς στεναγμοὺς τοῦ πληγωμένου. Πλησιάζει τότε χωρὶς χρονοτριβήν. Τὸν βλέπει καὶ τὸν εὐσπλαγχνίζεται. Ὁ πόνος ἐκείνου γίνεται καὶ ἰδικός του πόνος. Καὶ τί κάμνει τότε; «Προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον

καὶ οἶνον». Γονατίζει ἐμπρός του. Πλύνει τὰς πληγάς του. Χύνει εἰς τὰ τραύματά του λάδι καὶ κρασὶ καὶ δένει αὐτὰ σφικτά. Καὶ δὲν σταματᾷ ἐδῶ. Ἀλλ' «ἐπιβιβάσας αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ». Τὸν ἀνέβασεν εἰς τὸ ζῷόν του καὶ ἤρχετο αὐτὸς πεζός. Τὸν ἔφερεν εἰς ἕνα πανδοχεῖον. Δὲν τὸν ἐγκατέλειψε μόνον. Ἔμεινεν ἐκεῖ, ἄγρυπνος ἐπάνω εἰς τὸ προσκέφαλόν του, καὶ τὸν περιποιήθη μὲ ὅλην τὴν στοργήν. Καὶ δὲν ἀρκεῖται εἰς αὐτὰ ὁ Σαμαρείτης· ἀλλ' «ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθών, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι». Τί ἔδειξεν ὁ Σαμαρείτης μὲ τὸν τρόπον αὐτόν; Ἀγάπην· τὴν τελείαν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. Ὅλον τὸ πλάτος καὶ τὸ βάθος τῆς ἀγάπης. Ἔσωσεν ὄχι φίλον του, ἀλλὰ ἐχθρόν του. Διότι ἐχθροὶ ἦσαν οἱ Σαμαρεῖται πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. Καὶ τὸν ἔσωσε μὲ κόπους, μὲ ζημίας, μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του, μέσα εἰς τὸ ληστοκρατούμενον ἐκεῖνο μέρος. Αὐτὴ εἶνε ἡ τελεία ἀγάπη, ποὺ γνωρίζει νὰ ὑποβάλλεται εἰς κόπους καὶ θυσίας καὶ ταλαιπωρίας μεγάλας.

Αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἀγάπην ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Καὶ τὴν ζητεῖ, διότι μᾶς τὴν ἔδειξε μὲ τὸ παράδειγμά Του ὁ ἴδιος. Μάλιστα. Ὁ ὁδοιπόρος τῆς παραβολῆς ποὺ ἔπεσεν εἰς τοὺς λῃστὰς δὲν εἶνε ἄλλος παρὰ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους ἐλῄστευσαν οἱ ἀόρατοι τῆς ψυχῆς λῃσταί, οἱ πονηροὶ δαίμονες. Ὁ δὲ καλὸς καὶ φιλάνθρωπος Σαμαρείτης δὲν εἶνε ἄλλος, παρὰ ὁ Κύριος ἡμῶν, τὸν Ὁποῖον ἐμπαικτικῶς οἱ Φαρισαῖοι Σαμαρείτην ὠνόμαζον. Αὐτὸς μᾶς εἶδε τραυματισμένους ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας καὶ ἑτοιμοθανάτους ὑπὸ τὰ πλήγματα τοῦ Σατανᾶ. Καὶ μᾶς εὐσπλαγχνίσθη. Ἔσπευσε πρὸς σωτηρίαν μας εἰς τὴν γῆν. Ἐκοπίασεν, ἐπείνασεν, ἐμόχθησεν, ἐδοκίμασε πικρίας καὶ πόνους. Τέλος δέ, ἐθυσίασε τὴν ζωήν Του ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν καὶ ἔχυσε τὸ Αἷμά Του διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγάς μας καὶ νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὸν αἰώνιον θάνατον. Ἔπειτα δέ, ἵδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν Του ὡς ἕνα εὐεργετικὸν καὶ φιλάνθρωπον πανδοχεῖον, καὶ μᾶς παρέδωκε τὰς Ἁγίας Γραφάς, καὶ ὥρισε ποιμένας καὶ διδασκάλους. Ὅλα δὲ αὐτά, διὰ νὰ εὑρίσκωμεν πάντοτε βοήθειαν καὶ καταφυγὴν καὶ σωτηρίαν. Ὑπάρχει μεγαλυτέρα ἀπὸ αὐτὴν ἀγάπη; Καὶ ἰδοὺ τώρα, ἀντὶ τῆς ἀγάπης αὐτῆς ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην μας. Διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον θὰ παραστῇ πολλάκις ἀνάγκη νὰ ὑποβληθῶμεν εἰς κόπους καὶ θυσίας· νὰ θυσιάσωμεν τὴν ἡσυχίαν μας, τὴν καλοπέρασίν μας, τὰ χρήματά μας, ἴσως νὰ διακινδυνεύσωμεν αὐτὴν τὴν ζωήν μας. Ἂς τὰ προσφέρωμεν λοιπὸν εὐχαρίστως. Ἂς ἀκολουθήσωμεν τὸ ἅγιον παράδειγμά Του. Ἡ ἀγάπη ποὺ μᾶς ἔδειξεν ὁ Χριστὸς ἀξίζει πᾶσαν θυσίαν ἐκ μέρους μας. Καὶ αἱ θυσίαι αὐταὶ φέρουν τοὺς στεφάνους καὶ τὰ βραβεῖα τοῦ οὐρανοῦ. Διότι τὴν ἀγάπην μας αὐτὴν καὶ τὰς ὑπὲρ τοῦ πλησίον θυσίας μας θὰ ἀποζημιώσῃ πλουσίως ὁ Κύριος μὲ τὰ αἰώνια καὶ ἄφθαρτα τοῦ μέλλοντος ἀγαθά.

Παρακαλοῦνται οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ οἱ γράφοντες εἰς ἡμᾶς δι' ἀλλαγὴν τῆς διευθύνσεώς των νὰ γνωρίζωσιν ἡμῖν ἀπαραιτήτως καὶ τὴν ἀκριβῆ καὶ πλήρη παλαιὰν διεύθυνσιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐλάμβανον μέχρι τοῦδε τὸ φύλλον των.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΣΤ'.
ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ

5. Διέτρεφε λοιπὸν ὁ πλούσιος ἐκεῖνος παρασίτους καὶ κόλακας, ἔκαμνε τὸ σπῆτί του θέατρον, παραλύων τὸν καθένα μὲ τὸ κρασί, καὶ ἐπέρνα τὴν ζωήν του μὲ εὐτυχίαν πολλήν. Ὑπῆρχεν ὅμως καὶ κάποιος ἄλλος, ὀνομαζόμενος Λάζαρος, ποὺ ἦτο γεμᾶτος ἀπὸ πληγὰς καὶ ἐκάθητο πλησίον εἰς τὴν αὐλόθυραν τοῦ πλουσίου καὶ ἐπεθύμει νὰ χορτάσῃ ἀπὸ τὰ ψίχουλα τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου. Πλησίον τῆς πηγῆς, ἐδιψοῦσε· πλησίον τῆς εὐτυχίας τοῦ πλουσίου, ἐλιμώττε. Καὶ ποῦ ἦτο κατάκοιτος; ὄχι εἰς τὸ σταυροδρόμι, οὔτε εἰς δρόμον, οὔτε εἰς στενωπόν, οὔτε εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς, ἀλλὰ εἰς τὴν αὐλόθυραν τοῦ πλουσίου, ὅπου κατ' ἀνάγκην ἔμπαινε καὶ ἔβγαινεν ὁ πλούσιος, διὰ νὰ μὴ λέγῃ: δὲν τὸν εἶδα, ἐπροσπέρασα, δὲν εἶδαν τὰ μμάτια μου. Εἰς τὴν εἴσοδόν σου εὑρίσκεται, ὁ μαργαρίτης εἶνε μέσα στὸν βόρβορον, καὶ δὲν τὸν βλέπεις; Ὁ ἰατρὸς εἶνε κοντὰ εἰς τὴν πόρτα σου καὶ δὲν ἰατρεύεσαι; ὁ κυβερνήτης εἶνε μέσα εἰς τὸν λιμένα καὶ σὺ ναυαγεῖς; Τρέφεις παρασίτους καὶ δὲν τρέφεις πτωχούς;

Ἐγίνοντο αὐτὰ τότε, γίνονται ὅμως καὶ σήμερον. Δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον ἔχουν γραφῆ ἐκεῖνα, διὰ νὰ διδαχθοῦν οἱ μεταγενέστεροι ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ μὴ πάθουν ὅσα ἔπαθε καὶ αὐτός. Κατέκειτο λοιπὸν εἰς τὴν αὐλόθυραν ὁ πτωχός· πτωχὸς μὲν ἐξωτερικῶς, πλούσιος ὅμως ἐσωτερικῶς· κατέκειτο πληγωμένος εἰς τὸ σῶμα· θησαυρός, ποὺ εἶχεν ἐπάνω του μὲν ἀγκάθια, ἀποκάτω δὲ μαργαριτάρια. Διότι τί ἐβλάβη ἀπὸ τὴν ἀρρώστιαν τοῦ σώματος, ἀφοῦ ἡ ψυχή του ἦτο ὑγιής; Ἂς τὰ ἀκούουν οἱ πτωχοὶ καὶ ἂς μὴ ἀποπνιγοῦν ἀπὸ τὴν λύπην. Ἂς τὰ ἀκούουν οἱ πλούσιοι καὶ ἂς διορθωθοῦν ἀπὸ τὴν πονηρίαν των. Διότι δι' αὐτὸν τὸν λόγον προβάλλονται ἐνώπιόν μας αἱ δύο εἰκόνες, τοῦ πλούτου καὶ τῆς πτώχειας, τῆς σκληρότητος καὶ τῆς καρτερίας, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς πλεονεξίας, ὥστε ὅταν ἴδῃς πτωχὸν πληγωμένον καὶ καταφρονούμενον, μὴ τὸν κακοτυχίσῃς· ὅταν δὲ ἴδῃς πλούσιον καλλωπιζόμενον, μὴ τὸν μακαρίσῃς. Σκέψου τὴν παραβολήν· ἐὰν σὲ ἀνησυχῇ τὸ ναυάγιον τῶν λογισμῶν, νὰ καταφύγῃς εἰς τὸν λιμένα, νὰ παρηγορηθῇς ἀπὸ τὴν διήγησιν, νὰ σκεφθῇς τὸν μὲν Λάζαρον καταφρονούμενον, τὸν δὲ πλούσιον εὐτυχοῦντα καὶ ἀπολαύοντα πολλὴν τρυφήν, καὶ τίποτε νὰ μὴ σὲ ἀνησυχῇ ἀπὸ ὅσα συμβαίνουν εἰς τὸν βίον. Διότι ἐὰν ἐξετάζῃς προσεκτικῶς τὰ πράγματα, δὲν θὰ σὲ βουλιάζουν τὰ κύματα, δὲν θὰ γίνεται ὑποβρύχιον τὸ πλοῖον τῆς ψυχῆς σου, ἐὰν μὲ διακριτικὰς σκέψεις κρίνῃς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Τί μοῦ λέγεις τὸ σῶμά μου στενοχωρεῖται; Ἡ διάνοιά σου νὰ μὴ βλαβῇ. Ὁ δεῖνα, λέγεις, εἶνε πλούσιος καὶ πονηρός. Καὶ τί σημασίαν ἔχει αὐτό; Ἀλλὰ ἡ κακία τοῦ πλουσίου, θὰ εἴπῃς, δὲν γίνεται αἰσθητή. Μὴ ἐξετάζῃς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἐσωτερικά. Ἐὰν ἴδῃς ἕνα δένδρον, τί ἐξετάζεις, τὰ φύλλα ἢ τὸν καρπόν; Τὸ ἴδιο λοιπὸν νὰ κάμνῃς καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἐὰν ἴδῃς ἄνθρωπον, μὴ ἐξετάζῃς τὰ ἐξωτερικά, ἀλλὰ τὰ ἐσωτερικά. Μάθε καλὰ τὸν καρπὸν καὶ ὄχι τὰ φύλλα. Μήπως εἶνε μὲν ἀγριελιά, τὸν

νομίζουν ὅμως ἐληά· μήπως εἶνε μὲν λύκος, τὸν νομίζουν ὅμως ἄνθρωπον. Μὴ λοιπὸν παρατηρῇς τὴν φύσιν ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν· οὔτε τὴν ὄψιν μόνον ἀλλὰ τὴν διάθεσιν· καὶ ὄχι μόνον τὴν διάθεσιν ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξετάζῃς μὲ προσοχὴν τὸν βίον του. Ἐὰν συμπαθῇ τοὺς πτωχούς, εἶνε ἄνθρωπος· ἐὰν ὅμως ἀπασχολῆται εἰς τὰ ἐμπόρια, εἶνε δρῦς (δένδρον δηλαδὴ ἄκαρπον)· ἐὰν δὲ εἶνε θηριώδης ἀπὸ τὸν θυμόν, εἶνε λεοντάρι· ἐὰν δὲ ἁρπάζῃ τὰ ξένα, εἶνε λύκος· καὶ ἐὰν εἶνε ὕπουλος, εἶνε ἀσπίς[1]. *Καὶ πὲς τότε, ἐγὼ ζητῶ ἄνθρωπον, διατί μοῦ ἔδειξες θηρίον ἀντὶ ἀνθρώπου; Μάθε ποία εἶνε ἡ πραγματικὴ ἀρετὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ μὴ ταράττεσαι.*

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Τὸ μαρτύριον τοῦ Στεφάνου.

Μόλις ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Φαβίου ὁ Στέφανος, ἔτρεξε βιαστικὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου ἔμενεν ὁ Μίλων. Καθὼς ἐβάδιζε γρήγορα, δὲν ἀντελήφθη τὸν κατάσκοπον Σερβίλιον, ὁ ὁποῖος παρεφύλαττεν ἔξω ἀπὸ τὴν κατοικίαν τοῦ Φαβίου καὶ τώρα τὸν κατεδίωκε. Γλυστρῶν μέσα στὸ σκοτάδι, κρυπτόμενος ὅταν ὁ Στέφανος ἔστρεφε τὸ κεφάλι, ὁ Σερβίλιος κατώρθωσε καθ' ὅλον τὸν δρόμον νὰ παρακολουθῇ τὸ παιδί, χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτός. Καθὼς ὁ Στέφανος ἐπλησίαζε τὴν κατοικίαν τοῦ προϊσταμένου του Μίλωνος, ὁ Σερβίλιος εἶδε τὸν Μίλωνα νὰ βγαίνῃ γιὰ νὰ συναντήσῃ τὸ παιδί· ἐστάθησαν καὶ οἱ δύο κοντὰ εἰς ἕνα ἁψιδωτὸν περίστυλον, ὀπίσω ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐγλύστρησεν ὁ κατάσκοπος, κατορθώσας νὰ κρυβῇ ἐπιτηδείως ὀπίσω ἀπὸ ἕνα μαρμάρινον στῦλον. Ἂν καὶ ἡ συνομιλία ἦτο σιγανὴ καὶ βιαστική, αὐτὸς τὰ ἤκουσεν ὅλα. Ὁ Στέφανος ἀνεκοίνωνεν εἰς τὸν Μίλωνα τὴν θέσιν τῆς ἑσπερινῆς συναντήσεως τῶν Χριστιανῶν, ὅταν ἀντελήφθη τὴν ἀγρίαν ὄψιν τοῦ κατασκόπου, ποὺ τὸν περιειργάζετο ὀπίσω ἀπὸ τὸν στῦλον. Ἥρπασε τὸ χέρι τοῦ Μίλωνος, τὸν ἐτράβηξε παραπέρα καὶ ἔπαυσε νὰ ὁμιλῇ. Διέσχισαν καὶ οἱ δύο μαζὶ τὸν δρόμον, καθ' ὃν χρόνον ὁ Σερβίλιος ἔσπευσε νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τὸν Λικίνιον, τὸν διοικητὴν τῆς περιφερείας, ὅσα εἶχεν ἴδει καὶ ἀκούσει. Ὁ Λικίνιος αὐτοστιγμεὶ ἔστειλε φρουροὺς πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, διὰ νὰ εὕρουν καὶ συλλάβουν τὸν Στέφανον.

Ὁ Μίλων ἐπῆγε νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς τὸ ὄνομα τοῦ τόπου, ὅπου θὰ ἐγίνετο ἡ συνάθροισις, ἐνῷ ὁ Στέφανος διηυθύνθη μόνος πρὸς τὴν Κεστιανὴν γέφυραν. Δὲν εἶχε προχωρήσει πολύ, ὅταν δύο ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, τοὺς ὁποίους εἶχε στείλει ὁ Λικίνιος, τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν ὡδήγησαν εἰς τὴν φυλακήν. Καμμία ἀπάντησις δὲν ἐδόθη εἰς τὰς ἐρωτήσεις του, καμμία ἐξήγησις ὡς πρὸς τὴν αἰτίαν τῆς συλλήψεώς του. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ Λικινίου ἦτο νὰ τὸν ἐκφοβίσῃ, ὥστε νὰ προδώσῃ τοὺς συντρόφους του. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ δέσουν τὰ χέρια τοῦ παιδιοῦ καὶ νὰ τὸ ῥίψουν μέσα εἰς ἕνα σκοτεινὸν ὑπόγειον, κάτω ἀπὸ τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ. Ἕνας μικρὸς δαυλὸς προσέδιδεν ἀμυδρότατον φῶς εἰς τὴν ἀνθυγιεινὴν ἐκείνην τρύπαν· τὸ δάπεδον ἦτο ὑγρὸν καὶ πρασινισμένον ἀπὸ τὴν λάσπην. Τὰ γυμνὰ πόδια τοῦ δυστυχισμένου παιδιοῦ ἐβούλιαζαν, ὁσάκις ἤθελε νὰ κινηθῇ. Τὸ δωμάτιον ἦτο κενόν· δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἐξαπλωθῇ ἐπάνω στὶς λασπωμέναις πέτραις ἀλλ' οὔτε καὶ γιὰ νὰ κάνῃ ὀλίγα βήματα ὑπῆρχε χῶρος. Μήκυτες περιέργων σχημάτων ἐδημιούργουν προεξοχὰς εἰς τοὺς τοίχους καὶ μία δυσάρεστος ὀσμὴ μούχλας συνεπλήρωνε τὴν βρωμερότητα τοῦ ἐλεεινοῦ ἐκείνου ὑπογείου.

Ὁ Λικίνιος εἶχε στείλει ἐπείγουσαν εἰδοποίησιν εἰς τὸν Τιγγελιανόν, ἀναγγέλλων εἰς αὐτὸν τὰ τῆς συλλήψεως τοῦ Στεφάνου, τοῦ παρήγγειλεν ὅτι τὸ παιδὶ αὐτὸ θὰ ἔδιδε χρησίμους πληροφορίας, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Χριστιανούς, ποὺ εἶχε προστατεύσει τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Μᾶρκος, καὶ τὸν παρεκάλει νὰ παραστῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ κρατουμένου. Ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ ἀπάντησις, τὸ δυστυχισμένο παιδὶ εἶχεν ἐγκαταλειφθῇ μέσα εἰς τὸ κελλί του, ἕρμαιον τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ φόβου. Καίτοι δὲν τοῦ εἶχαν εἴπει τίποτε, ἐν τούτοις ἐμάντευε τὴν φύσιν τῆς κατηγορίας, ποὺ θὰ τοῦ προσήπτον. Ἡ γνωριμία του μὲ τοὺς Χριστιανοὺς εἶχεν ἀνακαλυφθῇ καὶ ᾐσθάνετο ὅτι εὐσπλαγχνία ἢ συμπάθεια δὲν θὰ ἐδεικνύετο εἰς αὐτόν, παρὰ τὴν νεαρὰν του ἡλικίαν. Προέβλεπε τὴν τύχην του καὶ κατελαμβάνετο ἀπὸ φρίκην. Πόσοι ἀπὸ τοὺς γνωρίμους του δὲν εἶχαν αἰφνιδίως ἐξαφανισθῇ, διὰ νὰ μὴ φανοῦν πλέον παρὰ εἰς τὸν στίβον, εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ φοβερὰ γεύματα τοῦ Νέρωνος; Ὅλαι αἱ τρομακτικαὶ διηγήσεις, ποὺ εἶχεν ἀκούσει διὰ θανάτους ἀπὸ ἄγρια θηρία, ἀπὸ φωτιά, ἀπὸ τοὺς ξιφομάχους, ἦλθαν εἰς τὴν μνήμην του μὲ ζωηρότητα, ποὺ τὸν ἔκαμε ν' ἀνατριχιάζῃ. Ἠθέλησε νὰ φωνάξῃ δυνατά, ἀλλὰ ἐνεθυμήθη τὰ λόγια τοῦ σεβαστοῦ Φαβίου, «Θὰ εἶσαι πιστός, τέκνον μου;» καὶ τὴν ἰδικήν του ὑπόσχεσιν, «Μέχρι θανάτου, πάτερ μου!»

«Μέχρι θανάτου!» Ναί, ὁ θάνατος ἦτο κάτι τρομακτικόν· ἀλλ' ἐπίσης τρομακτικὴ καὶ αὐτὴ ἡ σκοτεινὴ φυλακή! Ἐὰν δὲν τὸν ἐσκότωναν, θὰ τὸν ἄφηναν ἐκεῖ γιὰ πάντα; Ἀλλὰ τότε δὲν θὰ ἦτο προτιμότερος ὁ θάνατος; «Μέχρι θανάτου!» Ἀλλὰ δὲν εἶχε διδαχθῇ, ὅτι ὁ θάνατος δὲν ἦτο παρὰ μία μετάβασις εἰς τὴν ζωήν; Ἀλλ' Ἐκεῖνος δὲν εἶχεν ἀποθάνει, διὰ νὰ χαρίσῃ εἰς ὅλους τὴν ζωήν; Ναί! Ἔπρεπε νὰ φανῇ γενναῖος καὶ νὰ ὑποφέρῃ πρὸς χάριν Ἐκείνου. Καὶ ὅμως δὲν ἦτο παρὰ ἕνα παιδί, καὶ ἐπὶ τῇ σκέψει τῶν βασάνων, ποὺ τὸν ἐπερίμεναν, ἀνετρίχιαζε.

Ὁ Τιγγελιανός, ἐπιθυμῶν νὰ εὕρῃ πρόφασιν, διὰ νὰ ὑπονομεύσῃ τὴν φιλίαν τοῦ Νέρωνος πρὸς τὸν Μᾶρκον—ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ τὴν ὀνομάσῃ κανεὶς φιλίαν—εἶχεν ὑπακούσει εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ Λικινίου νὰ παρευρίσκεται εἰς τὴν ἀνάκρισιν τοῦ Στεφάνου καὶ συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς φρουρούς του ἔσπευδε πρὸς τὴν φυλακήν, ὅπου ὁ μικρὸς φυλακισμένος εὑρίσκετο.

Ὅλοι ὅσοι μελετοῦν τὴν «Ζωὴν» καὶ ὠφελοῦνται ἐξ αὐτῆς, ἔχουν καθῆκον νὰ συνιστῶσιν αὐτὴν καὶ εἰς ἄλλους, συντελοῦντες οὕτω εἰς τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν. Τοιαύτη φροντὶς ἀποτελεῖ καὶ τὴν καλλιτέραν ἀντίδρασιν ἐναντίον τῆς ἐξαπλώσεως τῶν ἀνηθίκων ἀναγνωσμάτων.

(1) Ἡ ἀσπὶς εἶνε ὄφις δηλητηριωδέστατος.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ἀπάρνησις «ἰδεολογικῶν σταυροφοριῶν».

Καὶ νέαν λοιπὸν διάψευσιν ὑφίστανται τὰ διάφορα ὄνειρα, μὲ τὰ ὁποῖα τόσον ἀφειδῶς ἐπροίκισε τὴν ἀνθρωπότητα ἡ περίφημος «ἐλευθέρα σκέψις»!

Ὡς γνωστόν, μᾶς εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς ὅλους τοὺς ἤχους, ὅτι θὰ ἐδημιουργεῖτο καὶ διὰ τὰς μεταξὺ τῶν λαῶν σχέσεις νέον καθεστώς, βασιζόμενον εἰς τὰς περιφήμους «νέας ἰδέας». Καὶ μᾶς διεβεβαίωσαν, ἰδίως μετὰ τὸν πόλεμον, ἐν ὀνόματι τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ ὀρθολογισμοῦ, ὅτι νέα ἰδανικὰ θὰ διέπουν τώρα τὴν εἰρηνικὴν συμβίωσιν τῶν λαῶν ἐπὶ τῆς γῆς· διότι ἕως τώρα ἔπταιε τάχα τὸ Εὐαγγέλιον διὰ τὴν ἔλλειψιν τοιαύτης εἰρηνικῆς συμβιώσεως. Καὶ ἐκλήθημεν νὰ ἐμπιστευθῶμεν τὰ πάντα εἰς τὰς διαβεβαιώσεις αὐτάς, μὲ τὴν τυφλὴν ἐκείνην ἐμπιστοσύνην, ποὺ ἀπαιτεῖ ἀπὸ ὅλους ἡ «ἐλευθέρα σκέψις».

Ἀλλὰ τί ἔγιναν ὅλα αὐτά; Ἰδοὺ τί ἀπαντᾷ ὁ Βέλγος ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐκπροσωπῶν ἄλλως τε ἐν τούτῳ ὅλους τοὺς συναδέλφους του σοσιαλιστὰς τοῦ κόσμου: «Ἡ χώρα μας δὲν θὰ θυσιάσῃ κανὲν ἀπὸ τὰ συμφέροντά της εἰς τὸν βωμὸν τῶν ἰδεολογικῶν σταυροφοριῶν».

Ὥστε; Ὅλον αὐτὸ τὸ κατασκεύασμα τῶν σοσιαλιστικο-ὀρθολογιστικῶν «νέων ἰδεῶν» ἀπεκαλύφθη τόσον σαθρόν, ὥστε νὰ ἀποκηρύττεται ἐπισήμως καὶ ἀπροκαλύπτως; Ἔτσι φαίνεται. Διότι οὐδεμία διαβεβαίωσις πίστεως, δικαιοσύνης, ἀγάπης, εἰλικρινοῦς συνεργασίας, ἔχει τὴν παραμικρὰν ἀξίαν, ἂν δὲν στηρίζεται ἐπάνω εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν τῶν διαβεβαιούντων. Καὶ δι' αὐτὸ κάθε οἰκοδόμημα, ποὺ στηρίζεται ἐπὶ «θρησκευτικῶς ἀχρωματίστων»—δηλαδὴ ἐξωχριστιανικῶν—διαβεβαιώσεων, κτίζεται ἐπὶ τῆς ἄμμου. Αὐτὸ ἰσχύει τόσον διὰ τὰ ἄτομα, ὅσον καὶ διὰ τοὺς λαούς. Ἡ δὲ καθημερινὴ πεῖρα παρουσιάζει νέας διαρκῶς πιστοποιήσεις τῆς ἀληθείας ταύτης.

Τὸ Ἀρσάκειον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς.

Ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρεία, ἡ διατηροῦσα τὰ γνωστὰ Ἀρσάκεια Ἀθηνῶν, Πατρῶν, Λαρίσης, Κερκύρας, ἑώρτασε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα τὴν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της ἑκατονταετηρίδα.

Εἶναι τόσον γνωστὸν τὸ Ἀρσάκειον, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ γίνῃ δι' αὐτὸ συστατικὸς λόγος. Διότι καὶ μέχρι τῶν ἀπωτέρων χωρίων τῆς Ἑλλάδος ἔφθασαν αἱ διδασκάλισσαι, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ ἕνα σχεδὸν αἰῶνα ἐξήρχοντο ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὸ Ἀρσάκειον, διὰ νὰ μορφώσουν γενεὰς Ἑλληνίδων. Ἀλλ' ἐκεῖνο, ποὺ πρέπει νὰ τονισθῇ ἰδιαιτέρως, εἶναι ὅτι τὰ Ἀρσάκεια τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας ἔμειναν ἀλώβητα ἀπὸ τὴν λοιμικὴν ἐκείνην νόσον, τὴν γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις». Ἐχυριάρχησεν αὕτη ἐπὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν διδασκαλείων της· ἔπιεσεν ἐπικινδύνως τὴν μέσην ἐκπαίδευσιν· ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ μόνον τὴν Φιλεκπαιδευτικὴν μὲ τὰ Ἀρσάκειά της δὲν κατώρθωσε νὰ ἐκπορθήσῃ. Αὐτὰ ἔμειναν εἰς τὴν συντηρητικὴν γραμμήν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς των ἐτήρησαν. Ἐχρησίμευσαν μάλιστα καὶ ὡς καταφύγιον τῶν διωκομένων ὑπὸ τῆς διαβοήτου «μεταρρυθμίσεως» συντηρητικῶν ἐκπαιδευτικῶν. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀποτελεῖ, ὑποθέτομεν, ἰδιαίτερον τίτλον σεβασμοῦ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν Ἑταιρείαν.

Ἐπιστήμονες καὶ ἠθική.

Εἰς μίαν διὰ τοῦ Τύπου συζήτησιν περὶ τοῦ Πανεπιστημίου διατυπώνεται ἡ ἑξῆς γνώμη: «Μήπως καθηγητὴς ἔστω ἀνήθικος παύει νὰ εἶναι ἀληθὴς ἐπιστήμων, ὅταν ἐκ λόγων ἀσχέτων πρὸς τὴν ἠθικολογίαν, εἶναι ἀληθινὸς ἐπιστήμων; Ἢ μήπως καθηγητὴς ἠθικὸς παύει διὰ τοῦτο νὰ εἶναι ἀγράμματος, εἴτε ἀνεπίδεκτος μαθήσεως;»

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ ἔχει δοθῆ ἀπὸ πολλοῦ. Διὰ μὲν τὸν πρῶτον, τὸν ἀνήθικον ἐπιστήμονα, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι κλεισμένος εἰς τὸ ἐπιστημονικόν του ἐργαστήριον, ἀλλὰ προβάλλεται διδάσκαλος τῆς νεότητος, ἐπιδρῶν μοιραίως ἐπ' αὐτῆς διὰ τοῦ παραδείγματός του, τὴν ἀπάντησιν ἔδωκε διὰ τοῦ Πλάτωνος ἡ ἀρχαία καὶ δοκιμασμένη σοφία: «Πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, ἀλλ' οὐ σοφία φαίνεται». Καὶ ὁ Πυθαγόρας: «Οὗτος Θεοῦ νόμος: ἀρετὴν εἶναι τὸ βέβαιον καὶ ἰσχυρὸν καὶ μόνον, τὰ δ' ἄλλα λῆρον». Σαφέστερον δὲ ὁ θεῖος Παῦλος: «Ἐὰν εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι». Διὰ δὲ τὸν δεύτερον, τὸν ἠθικὸν ἀλλ' ἀγράμματον, ὁ κοινὸς νοῦς λέγει, ὅτι εἶναι μὲν ἄξιος τιμῆς διὰ τὴν ἀρετήν του, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ εἶναι καθηγητής.

Συμπέρασμα: Μόνον ἠθικοὶ ἐπιστήμονες δημιουργοῦν ὑγιῆ ἰθύνουσαν τάξιν, ἄρα δὲ Κράτη ἰσχυρά.

Ἀπὸ τῆς Φυσικῆς εἰς τὴν Μεταφυσικήν.

Ὑπὸ τὸν τίτλον «αἱ ὁδοὶ πρὸς τὴν φυσικὴν γνῶσιν» ἐδημοσιεύθη τελευταίως εἰς τὸ διεθνὲς ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν Scientia *(Ἐπιστήμη) ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ τῆς Φυσικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μονάχου* A. Sommerfeld *(Ζόμερφελντ). Εἰς αὐτὸ ἐκθέτει τὰς νεωτέρας ἀντιλήψεις τῆς Φυσικῆς καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι σήμερον, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν «ἡ Φυσικὴ ἔχει ἀνάγκην τῆς φιλοσοφίας διὰ ν' ἀναχθῇ ὁ ἐπιστήμων ἀπὸ τὴν συνήθη Φυσικὴν εἰς ἀνωτέραν τοιαύτην, εἰς Μεταφυσικήν». Ὑπεραμύνεται δὲ τῶν ἀντιλήψεων τοῦ καθηγητοῦ* Max Planck *(πολλὰς γνώμας τοῦ ὁποίου κατὰ καιροὺς ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὴν παροῦσαν στήλην), καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ θετικισμοῦ καὶ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ ἀποδώσουν πολλὰ ἀνερμήνευτα φυσικὰ φαινόμενα εἰς οἰκονομίαν τῆς φύσεως.*

«Κατὰ τῶν τοιούτων ἀντιλήψεων τοῦ θετικισμοῦ, γράφει, ὀφείλω ν' ἀντιταχθῶ ὅσον ἀφορᾷ τοὺς φυσικοὺς νόμους. Λέγουν ὅτι αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Maxwell *(Μάξουελ) καὶ ὁ ὑπ' αὐτοῦ διατυπωθεὶς νόμος εἶναι μία οἰκονομία. Ἀσφαλῶς αὐτὸ εἶναι οἰκονομία. Ἀλλ' ἔχω τὴν γνώμην ὅτι εἶναι πολὺ περισσότερον ἀπὸ μίαν οἰκονομίαν. Ὁ* Maxwell *δὲν θὰ ἐπετύγχανε τὰς μεγάλας του ἀνακαλύψεις, ἐὰν δὲν ἦτο τελείως πληροφορημένος διὰ τὴν μεγάλην ἑνότητα, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὴν φύσιν, καὶ τὴν πλήρη ἁρμονίαν τῶν νόμων, οἱ ὁποῖοι τὴν διευθύνουν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ* Einstein *(Ἀϊνστάϊν) ἀπὸ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ ἐπικρατεῖ ἀπόλυτος ἁρμονία, ὡδηγήθη νὰ διατυπώσῃ τοὺς νόμους του κατὰς ἐξισώσεις τῆς γενικῆς θεωρίας τῆς σχετικότητος. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς νόμους τῆς θεωρίας τῶν κβάντα* (Quanta)*, ποὺ διετύπωσεν ὁ* Planck. *Τὸ ἀπόφθεγμα λοιπὸν τοῦ Πλάτωνος ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ μέγας γεωμέτρης, ἀποδεικνύεται ἀληθὲς σήμερον περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην ἐποχήν».*

ΣΥΝΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ἀπολογητικαὶ ἑκάστην Πέμπτην 7 μ. μ. καὶ ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς ἑκάστην Τρίτην 7 μ. μ. διὰ φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ σπουδαστὰς τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου ὁ «Ἀπόστολος Παῦλος», Καρύτση 14.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν 15 Νοεμβρίου θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Τριάδος Πειραιῶς ὁ κ. Π. Τρεμπέλας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος· Ἁγ. Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ κ. κ. Λάζ. Χατζηθέμελις ἐν Κομοτινῇ· Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Σέρραις· Ἀντ. Λαζαρίδης ἐν Ναούσῃ· ἱεροδ. Χαρ. Δέδες ἐν Μυτιλήνῃ· ἱεροδ. Πάμφ. Παπαγιάννης ἐν Καλάμαις· Ἀθ. Φραγκόπουλος ἐν Χανίοις· Περικλῆς Φωτόπουλος ἐν Ρεθύμνῳ· Κωνστ. Χρόνης ἐν Ἡρακλείῳ· Δημ. Παπαδημητρίου ἐν Χίῳ· Γεώρ. Γεωργαντόπουλος ἐν Λαρίσῃ· Δημ. Ρέβελας ἐν Ἰωαννίνοις· Χαραλ. Βασιλόπουλος ἐν Αἰτωλικῷ καὶ Νεοχωρίῳ καὶ Χρ. Παπαγιάννης ἐν Λάρνακι (Κύπρου).

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι